

El poeta i traductor Miquel Desclot. JOSEP LOSADA

Cançó popular i música de cambra

Poesia

Fantasies, variacions i fuga

Miquel Desclot
Il·lustració de Jordi Sarrate
Quaderns el Bordiol
Centelles, 2006

Jordi Llavina

L'obra que presento –vint-i-un poemes en molts temps– no és ben bé un llibre de poemes, però tampoc no és una *plaque*. Si no és del tot un llibre és perquè es presenta, més aviat, com a carpeta (de poeta i d'artista), amb els fulls solts, sense cola al lloc ni fils d'enquadernar. Ara bé, pel que fa al gruix, gairebé es tracta d'un llibre. Un recull, més aviat, perquè l'autor hi ha col·leccionat poesies i cançons que pertanyen a èpoques diverses: la més reculada, del 1987; la més recent, del 2005.

El títol ja dona una idea del que trobem dins. Aquí hi ha dues vetes que Desclot ha conreat amb excel·lència, des del seu origen com a poeta fins avui mateix: la de la cançó popular –més ben

dit, la cançó d'autor que reproduceix la gràcia del poble quan compon– i la de la poesia culta que entronca, d'una manera molt evident, amb la tradició canònica. El primer referent que em ve al cap per a la primera línia és, tractant-se de Desclot, aquell seu primer llibre que es deia *Cançons de la lluna al barret* (del 1978), però de seguida acuden també a la memòria la seva feina tan destacada com a poeta per a nens (*Bestiolar de la Clara* i *Més música, mestre*: en això, Desclot abraça una manera de fer potser més pròpia de la tradició anglosaxona que no pas de la nostra... tot i que comptem amb honroses excepcions, com la de Carner). Pel que fa a la segona línia, n'hi ha molts reflexos, dins la seva pròpia obra lírica, però també dins aquella part de l'obra pròpia que ocupen les seves esplèndides traduccions (fa dos anys que no deixo de recomanar el magnífic *De tots els vents*, que recull el bo i millor de les versions poètiques en diverses llengües del nostre autor). En una sucinta nota epilògica, Desclot ha descrit aquesta doble línia aplegada en el volum present

com a “cantabilitat”, d'una banda, i “responsivitat davant els estímuls literaris”, d'una altra.

Jo admiro la gràcia alada que tenen les cançons del poeta, però sobretot experimento un plaer estètic molt fondo llegint la resposta de Desclot a versos o motius forjats per autors d'alt coturn com Petrarca, Charles d'Orléans, Donne, Eliot-Brecht, Auden i Carner. El terme “variació” dona compte de la sensibilitat del poeta pel llenguatge musical –i dels seus coneixements extensos de música antiga, moderna i contemporània: aquí, mereixen variació tant un tema d'Ira Gershwin com les cèlebres *Lachrimae* de John Dowland–; però també dona fe de l'extrema suggestivitat d'aprofitar un motiu o pretext d'altri per compondre un poema nou, original. Poesia de circumstàncies, sí: d'alta qualitat. I entre totes les poesies aplegades, una joia molt destacada: *Cançó d'aigua* –estilitzada i alhora fluent com un salt d'aigua–, que pren un vers de Petrarca i que aconsegueix la perfecció dels millors poemes de Desclot.

Nosaltres i els italians

Assaig

Classicisme i Renaixement: una idea d'Itàlia durant el Noucentisme

Gabriella Gavnin
Premi Ciutat de Terrassa Anna Murià. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 2006

Xavier Filella

La filòloga Gabriella Gavnin examina a *Classicisme i Renaixement* la influència d'Itàlia en la cultura catalana dels anys vint. El seu recorregut s'inicia amb el llarg viatge per Itàlia que, entre l'abril del 1916 i el gener del 1917, va fer el pintor Josep Aragay. En tornar, explica l'autora, Aragay va contribuir a revifar la idea de ciutat ideal en un moment marcat per la recrudescència dels conflictes de classe i del moviment anarquista, alhora que la seva aportació va actualitzar la imatge classicista de la cultura italiana.

Certament, assenyala Gavnin, l'italianisme català comptava amb precedents renaixentistes i modernistes o amb les aportacions de Pijoan o D'Ors, però ningú abans d'Aragay havia encarnat aquesta idea en una apassionada aventura individual. Amb els seus llibres, epistolari i conferències, Aragay va bastir un programa estètic que oposava el classi-

cisme florentí a les avantguardes afrancesades per, finalment, propugnar una independència total i absoluta que no havia d'acabar amb l'establiment d'un Estat sinó, encara més, amb la creació d'una cultura pròpia.

L'empremta d'Aragay va ser continuada per personalitats ben diverses, des de Josep Pla –en qualitat de corresponsal de *La Veu de Catalunya*– i Carner –que durant tres anys va treballar al consolat espanyol de Gènova– fins a Riba, Magí Morera, Estelrich i Tomàs Garcés. L'obra s'atura definitivament en la celebració al voltant del centenari de Dante del 1921 i en la molt interessant oficina d'Expansió Catalana, un òrgan de propaganda i difusió a l'estranger de la cultura catalana que, sota els auspicis de la Mancomunitat, va dirigir Joan Estelrich. L'estudi de la figura de Tomàs Garcés, que va mantenir viva l'herència d'aquest discurs més enllà dels anys vint, clou la revisió d'aquest conjunt de poetes, artistes i intel·lectuals que van convergir en una visió d'Itàlia que havia d'orientar el desenvolupament i la construcció de Catalunya. De tot plegat, Gabriella Gavnin n'ha sabut extreure una documentada anàlisi que, no en va, va rebre el premi Crítica Serra d'Or al millor treball de recerca.

Gavnin recupera les arrels del Noucentisme. SP

Gemma Gorga. CLICK ART FOTO

Aire articulat

Poesia

Llibre dels minuts

Gemma Gorga
Premi Miquel de Palol
Columna. Barcelona, 2006

Xènia Dyakonova

Tobar-te amb un llibre que et sorprengui i et doni plaer ja és moltíssim, però quan el llibre, a part d'això, et transforma, ja no es pot desitjar més. Fins ara sempre he desconfiat una mica dels poemes en prosa. Tenia la sensació que Rimbaud, Baudelaire i Saint-John Perse ja ho havien dit tot i que els poetes moderns, si escullen escriure poemes en prosa, és per pura mandra o manca d'ofici. Però *El llibre dels minuts*, el quart poemari de Gorga, m'ha fet canviar de parer. Els temes que engloben van de l'amor a la infància i la reflexió sobre les coses quotidianes. Al darrere d'un llenguatge nítid i sensual, exempt de tota mena d'artifici. Els objectes inanimats, tocats per la mà sensible de la poeta, cobren vida. La formació filològica de l'autora fa que s'aturi a analitzar les paraules amb la competència i la sang freda d'una professional i parla molt dels llibres, sense que això adquireixi cap mena de pedanteria. El vocabulari que fa servir és ric sense ser exuberant, i tots els seus poemes estan esquitxats d'unes imatges perfectament visualitzables, de vegades clàssiques, d'altres de més oníriques i visionàries. Sempre tenen una raó de ser, una raó lírica i intuïtiva. La seva bellesa s'atura en el punt just més enllà del qual s'hauria convertit en una retòrica creada per “fer bonic”, és al límit, cosa que la fa més penetrant encara. El que fa destacar aquest llibre respecte dels altres és que s'hi percep una veu molt personal de l'autora, una veu clarament femenina sense ser feminista, una veu que parla des del cos però al mateix temps és una aliada de l'ànima.

El conflicte de la identitat nacional

Assaig

Identitats

Diversos autors
Editorial Afers
Catarroja-Barcelona-Palma, 2006

Jordi Sedó

En el desorientat moment actual, pel que fa a la identitat col·lectiva dels catalans, un llibre com el que ens proposa Afers

és especialment pertinent. El volum recull les ponències de les jornades de psicologia i identitats nacionals del 2005 a la Universitat Inter-nacional de Gandia.

Després d'un magnífic pròleg de Ferran Suay, la primera ponència del psicòleg i mestre Quim Gibert posa en relleu el complex d'inferioritat que arrosseguem els catalans i aborda de manera entenedora les anomalies del nostre comportament

identitari. A continuació, el lúcid Salvador Cardús explica de la pròpia identitat no es construeix sobre el no res, sinó a través de la visió que els altres tenen d'un mateix i, en aquest sentit, la identitat col·lectiva no n'és una excepció. El doctor en medicina Luís García Sevilla fa una interessant aportació quan basa els conceptes d'identitat i nació en la biologia. Ferran Sáez, per la seva banda, presenta el cos-

mopolitisme com la coartada ideal per posar fi a la diversitat. Val a dir que aquest doctor en filosofia va fer les seves afirmacions molt abans que Carles Martí, regidor de Cultura del consistori barceloní, esgrimís precisament aquest mateix concepte per justificar que el pregó de la Mercè d'enguany fos en castellà. L'economista i sociòleg Rafael Cogollos centra la seva exposició en el perfil psicològic i nacional

dels valencians, i els psicòlegs Gemma Sanginés i Ferran Suay fan unes propostes que tendeixen a evitar els comportaments de submissió lingüística.

Identitats és un llibre útil que diu les coses sense embuts, fa reflexionar sobre un dels conflictes més importants que afecten els catalans d'avui i que, si fóssim capaços de resoldre, s'enduria bona part dels nostres problemes nacionals.